

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 196/09-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť E. R., B., L. R., JUDr. M. P., B., d. K., B., Ing. Š. B., B., a Ing. A. B., B., zastúpených advokátkou JUDr. J. M., B., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co 86/07 z 29. februára 2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo E. R., L. R., JUDr. M. P., d. K., Ing. Š. B. a Ing. A. B. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s právom na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co 86/07 z 29. februára 2008 v časti,

v ktorej rozhodol o trovách účastníkov (navrhovateľa a odporcov v 1. rade až 6. rade) konania.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co 86/07 z 29. februára 2008 v časti, v ktorej rozhodol o trovách účastníkov (navrhovateľa a odporcov v 1. rade až 6. rade) konania, **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** uhradiť E. R., L. R., JUDr. M. P., d. K., Ing. Š. B. a Ing. A. B. trovy právneho zastúpenia v sume 476,59 € (slovom štyristosedemdesiatšesť eur a päťdesiatdeväť centov) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet ich právnej zástupkyne advokátky JUDr. J. M., B.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. augusta 2008 doručená sťažnosť E. R., L. R., JUDr. M. P., d. K., Ing. Š. B. a Ing. A. B. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 86/07 z 29. februára 2008.

Sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 22 C 24/03-329 z 13. decembra 2005 v znení opravného uznesenia č. k. 22 C 24/03-353 z 18. januára 2007 bolo konanie v právnej veci navrhovateľa Slovenská republika – I. ... o určenie neplatnosti právnych úkonov a iné na základe späťvzatia návrhu navrhovateľom zastavené a všetkým odporcom (sťažovateľom) bola priznaná náhrada trov konania v celkovej sume 328 734,50 Sk. Na základe odvolania navrhovateľa proti výroku uznesenia prvostupňového súdu o trovách konania krajský súd napadnutým uznesením zmenil uznesenie okresného súdu (v znení opravného uznesenia)

v napadnutej časti týkajúcej sa výroku o náhrade trov konania vo vzťahu medzi navrhovateľom a odporcami (sťažovateľmi) tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 25. júna 2008.

Sťažovatelia tvrdili, že napadnutým uznesením krajského súdu (v časti o náhrade trov konania) boli porušené už uvedené práva, čo odôvodňujú tým, že *„okresný súd... ako prvostupňový súd v predmetnom konaní priznal svojim rozhodnutím všetkým odporcom náhradu trov konania podľa prvej vety ustanovenia § 146 ods. 2 OSP... preto, lebo navrhovateľ svojim procesným úkonom zaviniť, že sa konanie muselo zastaviť. Pritom v odôvodnení tiež uviedol, že nebolo možné konštatovať, že by navrhovateľ zobral svoj návrh späť z dôvodu správania sa odporcov a ani, že bol návrh podaný dôvodne. Nešlo teda o prípad podľa § 146 ods. 2 druhá veta.*

Krajský súd... právne posúdil otázku náhrady trov konania úplne odlišne od právneho posúdenia tejto otázky prvostupňovým súdom a svojim uznesením zmenil rozhodnutie prvostupňového súdu o náhrade trov konania tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania.“

Sťažovatelia poukázali na rozhodovaciu prax všeobecných súdov, podľa ktorej *„... v takomto prípade, súd rozhodne o náhrade trov konania podľa ustanovenia § 146 ods. 2 O. s. p.“*. Poukázali napr. na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 1992 sp. zn. 2 Obo 183/92, v ktorom sa uvádza *„Ak navrhovateľ vezme návrh späť a nejde o prípad podľa § 146 ods. 2 druhá veta OSP z procesného hľadiska zásadne platí, že zaviniť zastavenie konania a preto je povinný nahradiť odporcovi trovy konania.“*, a na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. mája 1995 sp. zn. 3 Obo 180/95, podľa ktorého *„Ak súd v časti zastaví konanie na základe späťvzatia žaloby, rozhodne o náhrade trov konania v tejto časti podľa § 146 ods. 2 O. s. p.“*

Podľa názoru sťažovateľov kým okresný súd aplikoval na rozhodnutie o náhrade trov konania ustanovenie § 146 ods. 2 OSP v súlade s ustálenou judikatúrou, *„krajský súd... svoje rozhodnutie... odlišne od judikatúry, oprel o odsek 1 ustanovenia § 146 OSP“*.

V ďalšom poukázali na rozhodovacia prax ústavného súdu, ktorý sa vo viacerých rozhodnutiach vyslovil k princípu právnej istoty ako súčasť práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy „*Ak súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odchylným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (III. ÚS 192/06)*“.

Krajský súd odôvodnil skutočnosť, že na predmetný prípad neaplikuje ustanovenie § 146 ods. 2 prvú vetu OSP iba tak, že „*V danom prípade... nejde (vzhľadom na dôvody späťvzatia návrhu) o typickú situáciu predpokladanú ust. § 146 ods. 2 vety prvej O. s. p., keď nemožno konštatovať len a výlučné zavinenie navrhovateľa pri zastavení konania so súčasným konštatovaním, že v danom prípade nešlo o prípad celkom bezdôvodne podaného návrhu... Pritom podľa tohto odôvodnenia, súd vylúčil na daný prípad aplikáciu ustanovenia § 146 ods. 2 prvej vety OSP najmä preto, lebo nesprávne a v rozpore s dikciou tohto ustanovenia požadoval na jeho aplikáciu, okrem zavinenia navrhovateľa, že sa konanie zastavilo, aj existenciu takej podmienky, ktorú prvá veta ustanovenia § 146 ods. 2 vôbec neobsahuje, a to podmienku týkajúcu sa dôvodnosti podania návrhu... Krajský súd... ustanovenie § 146... OSP aplikoval svojvoľne a napadnutým rozhodnutím spôsobil sťažovateľom majetkovú ujmu vo výške 328,734,50 Sk...*

Rozhodnutie odvolacieho súdu sťažovateľa nemohli predvídať, nakoľko vedeli, že zastavenie konania zavinil sám navrhovateľ, lebo konanie sa muselo zastaviť iba preto, že navrhovateľ zoberal svoj návrh späť a s ohľadom na ustálenú judikatúru preto rozumne očakávali, že im bude navrhovateľ, v súlade so zákonom, povinný trovy konania nahradiť.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľa navrhli, aby ústavný súd vo veci rozhodol takto:

„*1. Základné právo odporcov 1/ - 6/ rade podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy..., ako aj ich právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... boli uznesením Krajského súdu... č. k. 5Co 86/07-360 z 29. februára 2008 porušené.*

2. *Základné právo vlastníť majetok a základné právo na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy... a právo na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru... bolo výrokom uznesenia Krajského súdu... č. k. 5Co 86/07-360 z 29. februára 2008, v časti týkajúcej sa výrokov o náhrade trov konania vo vzťahu medzi navrhovateľom a odporcami 1/ až 6/ porušené.*

3. *Zrušuje sa výrok Krajského súdu... č. k. 5Co 86/07-360 z 29. februára 2008, v časti týkajúcej sa výrokov o náhrade trov konania vo vzťahu medzi navrhovateľom a odporcami 1/ až 6/ rade a vec v rozsahu zrušenia vracia Krajského súdu v Bratislave na ďalšie konanie.*

4. *Krajský súd... je povinný nahradiť odporcom 1/ - 6/ trovy konania na účet advokátky JUDr. J. M., do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“.*

2. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 126/09-11 zo 14. júla 2009 ju prijal na ďalšie konanie.

3. K prijatej sťažnosti sa na základe výzvy ústavného súdu podľa § 29 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyjadrila predsedníčka krajského súdu podaním č. Spr. 3402/2009 z 29. júla 2009 a k jej stanovisku zaujali postoj sťažovatelia v podaní z 18. augusta 2009.

3.1 Predsedníčka krajského súdu predmetnú výzvu predložila na vyjadrenie príslušnému predsedovi senátu, ktorý uviedol, že „... dôvodom spätvzatia sú iné prebiehajúce konania, v ktorých okruh účastníkov na strane navrhovateľa a odporcov je rovnaký, a ktoré konania zároveň v širšej miere riešia otázky sporné medzi účastníkmi konania. ...

V danom prípade, podľa názoru odvolacieho senátu, nešlo (vzhľadom na vyššie uvedené dôvody spätvzatia návrhu) o typickú situáciu predpokladanú ustanovením § 146 ods. 2 vety prvej O. s. p., keď nebolo možné konštatovať len a výlučne zavinenie

navrhovateľa pri zastavení konania, z ktorého dôvodu aj odvolací súd pri rozhodnutí o náhrade trov aplikoval ustanovenie § 146 ods. 1 písm. c) O. s. p., ktoré má všeobecnú povahu ...“. Na základe uvedeného považovala sťažnosť za nedôvodnú.

3.2 Právna zástupkyňa sťažovateľov k stanovisku krajského súdu uviedla, že „... z vyjadrenia predsedníčky krajského súdu... bolo zistené, že... prevzala právny názor predsedu senátu 5Co, s ktorým sa pravdepodobne stotožnila.

Pokiaľ ide o právny názor predsedu senátu 5Co, že vzhľadom na dôvody spät'vzatia návrhu nejde o typickú situáciu, predpokladanú ust. § 146 ods. 2 vety prvej O. s. p., keď nemožno konštatovať len a len výlučné zavinenie navrhovateľa pri zastavení konania so súčasným konštatovaním, že v danom prípade nešlo o prípad celkom bezdôvodne podaného návrhuje zavádzajúci.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že žaloba bola podaná 26. 05. 2003 a konanie bolo právoplatne skončené v júni 2008. Za toto obdobie odporcovia... reagovali na všetky výzvy súdu, podávali vyjadrenia, právna zástupkyňa sa zúčastňovala vytýčených pojednávaní..., ktoré sa z dôvodov na strane žalobcu nekonali. Na ostatné pojednávanie sa právny zástupca žalobcu nedostavil. Súdu faxovým podaním oznámil, že berie žalobu spať v celom rozsahu...“.

4. Podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd prerokoval túto vec na neverejnom zasadnutí, pretože obaja účastníci vyslovili súhlas s tým, aby sa v tejto veci upustilo od ústneho pojednávania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo, ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

Podľa čl. 1 prvej vety dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok.

5. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti boli relevantné aj v danej veci.

6. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon.

Podľa § 146 OSP žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa jeho výsledku, ak konanie bolo zastavené [ods. 1 písm. c)]. Ak niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca (odsek 2).

7. O uplatnení niektorého z princípov upravujúcich náhradu trov konania, ktoré vyplývajú z § 142 až § 151 OSP, rozhodovali aj okresný súd a krajský súd. Z týchto ustanovení vyplýva, že všeobecný súd rozhoduje o náhrade trov konania podľa vopred ustanovených zásad a podľa úkonov, ktoré boli v konaní vykonané účastníkmi a ich právnymi zástupcami. Výška náhrady trov konania sa určí tiež podľa osobitných predpisov.

8. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že výrok namietaného rozhodnutia krajského súdu v časti, v ktorej rozhodol o náhrade trov konania vzniknutých štátu (ktorých náhradu štátu nepriznal, pozn.), nebol napadnutý sťažnosťou (z obsahu sťažnosti ani navrhovaného petitu to nevyplýva), preto touto časťou sa nezaoberal, a teda v tejto časti je výrok namietaného rozhodnutia krajského súdu nedotknutý.

9. Ústavný súd preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu v ostatnej (napadnutej) časti, t. j. v časti, v ktorej rozhodol o trovách účastníkov (navrhovateľa a odporcov v 1. rade až 6. rade) konania, a konštatoval, že jeho rozhodnutie je v rozpore so zásadou spravodlivého súdneho konania obsiahnutou v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1

dohovoru a potom aj v rozpore s právom na ochranu majetku obsiahnutým v čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

10. Vo všeobecnosti platí, že spor o náhradu nákladov konania nedosahuje spravidla sám osebe intenzitu predstavujúcu porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky nákladov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napadaného výroku o nákladoch konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo. Ústavný súd už rozhodoval o ústavnosti rozhodnutí o trovách konania (napr. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06).

11. Krajský súd v napadnutom uznesení z 29. februára 2008 uviedol (v rozsahu námietok sťažovateľov), že „... *Súd prvého stupňa... rozhodnutie v časti týkajúcej sa náhrady trov konania... odôvodnil... aplikáciou ust. 146 ods. 2 vety prvej O. s. p., keď navrhovateľ späťvzatím návrhu zavinił z procesného hľadiska zastavenie konania, je preto povinný uhradiť jeho trovy, pričom nemožno konštatovať, že navrhovateľ vzal späť návrh z dôvodu správania sa odporcov (kedy by bolo namieste rozhodnutie o náhrade trov v zmysle § 146 ods. 2 vety druhej O. s. p.) ani že by návrh na začatie konania bol podaný dôvodne...*

Proti tomuto uzneseniu podal včas odvolanie navrhovateľ, navrhol jeho zmenu v časti týkajúcej sa náhrady trov konania účastníkov a štátu tak, že ani jednému z účastníkov či štátu sa neprizná právo na náhradu trov.

Poukázal na skutočnosť, že dôvodom späťvzatia návrhu z jeho strany bol stav, kedy po rozhodnutí Krajského pozemkového úradu z 3. 12. 2005 o nevyhovení protestu prokurátora... z 24. 7. 2002 proti rozhodnutiu Okresného úradu Bratislava I č. 090/13601/98 - Tr. a v dôsledku prevodu vlastníctva na ďalšie osoby odporkyňou 1/ došlo k podstatnej zmene právnej situácie, ktorá vyžaduje uplatnenie nárokov, navrhovateľa proti odporcom inými právnymi prostriedkami. Taktiež v dôsledku skutočnosti prevodov vlastníctva na ďalšie osoby, teda správaním sa odporcov, sa ďalej rozširoval okruh

účastníkov tak, že konanie vo veci samej vzhľadom na neexistenciu predbežnej úpravy pomerov strácalo svoj účel z hľadiska procesnej hospodárnosti. Uvedené skutočnosti považoval navrhovateľ za významné z hľadiska splnenia podmienok ust. § 150 O. s. p. ako dôvodov osobitného zreteľa pre rozhodnutie súdu o nepriznaní náhrady trov konania...

Záverom poukázal odvolateľ na skutočnosť, že z celého priebehu konania a dôkazov v spise nemožno vyvodiť záver o bezdôvodnosti návrhu na začatie konania, navrhovateľ sa naďalej považuje za osobu, ktorej bolo neoprávnene odňaté vlastnícke právo k veciam, ktoré boli predmetom namietaných prevodov, navrhovateľ prostredníctvom správcu majetku štátu si plní zákonnú povinnosť v smere ochrany a navrátenia tohto majetku, čím nakoniec dôvodil i priamo späťvzatie návrhu na začatie konania...

Odporcovia vo vyjadrení k odvolaniu navrhli potvrdenie napadnutej časti uznesenia súdu prvého stupňa, uplatnili si zároveň náhradu trov odvolacieho konania ...

Odvolací súd prejednal vec... bez nariadenia odvolacieho pojednávania..., dospel pritom k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Z obsahu písomného späťvzatia návrhu navrhovateľa zo 6. decembra 2005 vyplýva, že jeho dôvodom sú iné prebiehajúce konania, v ktorých okruh účastníkov na strane navrhovateľa a odporcov je rovnaký a ktoré konania zároveň v širšej miere riešia otázky sporné medzi účastníkmi konania...“.

12. Krajský súd právne závery, na základe ktorých zmenil prvostupňové rozhodnutie, formuloval takto: „Pri použití ust. § 146 ods. 2 vety prvej O. s. p. je potrebné otázku, či účastník konania zaviniel, že konanie muselo byť zastavené, posudzovať podľa procesného výsledku. Ak došlo k zastaveniu konania (napr. podľa ust. § 96 ods. 1 O. s. p. v prípade, že navrhovateľ vzal účinne späť návrh na začatie konania), nemá zásadne žiadny z účastníkov (§ 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p.) právo na náhradu trov konania podľa jeho výsledku. Len výnimočne možno (§ 146 ods. 2 O. s. p.) uložiť niektorému z účastníkov povinnosť nahradiť druhému z účastníkov trovy zastaveného konania, a to tomu z účastníkov, ktorý zaviniel, že konanie muselo byť zastavené (veta prvá) resp. túto povinnosť uložiť odporcovi v prípade, že bol návrh vzatý späť pre jeho správanie, pričom návrh bol podaný dôvodne (veta druhá ust. § 146 ods. 2 O. s. p.).

V danom prípade podľa názoru odvolacieho súdu nejde (vzhľadom na dôvody späťvzatia návrhu) o typickú situáciu predpokladanú ust. § 146 ods. 2 vety prvej O. s. p., keď nemožno konštatovať len a výlučné zavinenie navrhovateľa pri zastavení konania so súčasným konštatovaním, že v danom prípade nešlo o prípad celkom bezdôvodne podaného návrhu, rovnako tak v súdnej veci neprichádza do úvahy ani aplikácia ust. § 146 ods. 2 vety druhej O. s. p., keď z obsahu spisu nevyplýva, že by zo strany odporcov došlo k takému ich správaniu, ktorého následkom by bol zánik uplatneného nároku.

Neostalo potom odvolaciemu súdu než napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa výrokov o náhrade trov konania vo vzťahu medzi navrhovateľom a odporcami zmeniť (§ 220 O. s. p.), keď neboli podmienky pre potvrdenie, ale ani pre zrušenie napadnutej časti uznesenia a rozhodnúť o náhrade trov za použitia ust. § 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p...

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd s poukazom na ust. § 151 ods. 1 O. s. p., v odvolacom konaní úspešnému navrhovateľovi (§ 142 ods. 1 v spojení s§ 224 ods. 1 O. s. p.) náhradu trov priznať nebolo možné, pre neuplatnenie tejto náhrady.“

13. Aj keď všeobecný súd rozhoduje o nákladoch konania z úradnej povinnosti (aj bez návrhu), neušlo pozornosti ústavného súdu, že navrhovateľ v podanom odvolaní žiadal krajský (odvolací) súd rozhodnúť o trovách konania podľa § 150 OSP (pri zohľadnení dôvodov osobitného zreteľa), a nie podľa § 146 ods. 1 písm. c) OSP (ako rozhodol krajský súd v namietanom uznesení). Rovnako z podaného odvolania z 27. decembra 2005 vyplýva, že žalobu proti odporcom v 1. rade až 6. rade podal navrhovateľ z opatrnosti – na zamedzenie situácie, aby po prípadnom vyhovení protestu prokurátora pozemkovým úradom (k čomu nedošlo, pozn.) nebolo toto rozhodnutie nevykonateľné (kvôli medzičasnému prevodu vlastníctva na ďalšie osoby) a boli by potrebné iné/ďalšie súdne konania. Uvedenú opatrnosť navrhovateľ v rámci podaného odvolania zvýraznil tým, že ihneď, ako sa dozvedel o nevyhovení protestu prokurátora krajským pozemkovým úradom (jeho rozhodnutím z 3. decembra 2005), zobral návrh podaním zo 6. decembra 2005 späť. Z uvedených dôvodov (zjednodušene povedané) sa proti odporcom (sťažovateľom) viedlo

súdne konanie od 26. mája 2003 a bolo skončené jeho zastavením (v dôsledku späťvzatia návrhu navrhovateľom) 13. decembra 2005.

14. Krajský súd rozhodol o náhrade trov konania vo vzťahu k účastníkom konania podľa § 146 ods. 1 písm. c) OSP tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania, resp. navrhovateľovi nepriznal ich náhradu (ako úspešnému) za odvolacie konanie. Teda zmenil prvostupňové rozhodnutie, čo sťažovatelia, ako uvádzajú „*nemohli predvídať*“, keďže vychádzali zo záveru, že „*zastavenie konania zaviniť sám navrhovateľ*“, čím podľa ich názoru krajský súd aplikoval ustanovenie § 146 OSP „*svojvoľne a napadnutým rozhodnutím spôsobil sťažovateľom majetkovú ujmu...*“. Sťažovatelia vytýkali krajskému súdu, že v súvislosti s interpretáciou ustanovenia § 146 ods. 2 prvej vety OSP „*okrem zavinenia navrhovateľa, že sa konanie zastavilo*“, vyžadoval (neoprávnene) aj splnenie ďalšej podmienky, „*a to podmienku týkajúcu sa dôvodnosti podania návrhu*“.

15. Vo všeobecnosti platí, že náhradu nákladov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je doplnená zásadou zavinenia. Zmyslom využitia zásady zavinenia je sankčná náhrada nákladov konania, ktoré by pri jeho riadnom priebehu nevznikli, uložená rozhodnutím súdu tomu, kto ich vznik zaviniť. Pri zastavení konania je potom pre vyriešenie otázky náhrady nákladov konania kľúčové zistenie, či, a pokiaľ áno, ktorý z účastníkov z procesného hľadiska zastavenie konania zaviniť. Kritérium procesného zavinenia je potom treba posudzovať z objektívneho hľadiska, a to vo vzťahu medzi tým, čo žalujúca strana v konaní požadovala, resp. akého výsledku sa domáhala, a skutočnosťou, pre ktorú žalujúca strana neskôr vzala žalobu späť s tým, aby konanie bolo zastavené. Ak nie je preukázané, že späťvzatie žaloby bolo odôvodnené neskorším správaním žalovaného, ktorý sa celkom či v relevantnom rozsahu zachoval v zmysle žalobnej požiadavky, potom nie je dost' dobre možné nachádzať súvislosť, a teda ani procesné zavinenie medzi jeho správaním vo vzťahu k žalobnej požiadavke (petitu). Inými slovami, použitý termín „zavinenie“ nemožno interpretovať – čo zodpovedá aj ustálenej judikatúre – v doslovnom jazykovom zmysle, ale vo vzťahu príčinnej súvislosti, v ktorom príčinou je správanie účastníka konania (teda aj jeho prejav vôle spočívajúci v späťvzatí návrhu).

16. V posudzovanej veci okolnosti prípadu nasvedčujú tomu (vychádzajúc z obsahu „späťvzatia návrhu vo veci samej“ zo 6. decembra 2005 a podaného odvolania z 27. decembra 2005), že žalobca vzal návrh späť pre iné – medzi účastníkmi prebiehajúce konania, ktoré v širšej miere riešia sporné otázky medzi účastníkmi, ako aj v dôsledku nevyhovenia protestu prokurátora – (pozri bod 13). Z uvedeného potom vyplýva (iné z obsahu spisu nevyplýva, pozn.), že späťvzatie žaloby „zavinil“ žalobca (navrhovateľ), pričom krajský súd v napadnutom rozhodnutí neuviedol žiadne relevantné dôvody pre závery o tom, že sa návrh zoberal späť pre správanie odporcov (sťažovateľov). Vo vzťahu k spolu/zavineniu odporcov (sťažovateľov) na zastavení konania krajský súd uviedol iba to, že „... nemožno konštatovať len a výlučné zavinenie navrhovateľa pri zastavení konania“. Tieto závery sú ústavným súdom nepreskúmateľné, pretože ich nijako krajský súd ďalej (a v súlade s obsahom „späťvzatia“, prípadne odvolania navrhovateľa, či ostatného súdneho spisu) neodôvodnil. Ústavný súd rovnako nesúhlasí s interpretačnou konštrukciou krajského súdu (bod 12), ktorý najskôr v súvislosti so späťvzatím návrhu favorizoval postup podľa § 146 ods. 1 písm. c) OSP (takéto favorizovanie zo zákona nevyplýva, pozn.) a následne nesprávne zmiešal zákonné predpoklady prvej a druhej vety § 146 ods. 2 OSP, hoci tieto majú odlišné právne následky pre účastníkov konania (ako správne uvádzajú tiež sťažovatelia, pozn.).

17. Krajský súd teda rozhodol v danej veci celkom formalisticky, svojvoľne a arbitrárne bez toho, aby mal jeho výrok rozumný základ v obsahu spisu a poskytoval rozumné vysvetlenie toho, prečo „... nemožno konštatovať len a výlučné zavinenie navrhovateľa...“. Všeobecné súdy nemôžu rozhodovať na základe síce zdanlivo ľahko sa ponúkajúceho formalistického argumentu, v skutočnosti však argumentu, ktorý bol v zjavnom rozpore s obsahom spisu a s platným procesným predpisom (bod 13 a 15).

18. Nech už všeobecné súdy v konkrétnej veci aplikujú všeobecné procesné pravidlo alebo výnimku z neho, sú povinné svoje rozhodnutie presvedčivo vyložiť, a toto rozhodnutie musí mať oporu v súdnom spise, inak dochádza k porušovaniu základných procesných práv účastníkov konania (porovnaj rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Baumann proti Rakúsku zo 7. októbra 2004 č. 76809/01).

19. V čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku určuje, či sa právo na súdnu ochranu naplní reálnym obsahom (čl. 46 ods. 4 ústavy). Preto procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy). Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel oproti inému účastníkovi, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní, materiálnu ujmu v dôsledku platenia trov konania.

20. Z uvedeného je zrejmé, že ústavný súd nepovažuje záver krajského súdu týkajúci sa I. a III. výroku napadnutého rozhodnutia za ústavne konformný, lebo súd pri aplikácii príslušných ustanovení a ich interpretácií nedodrжал imperatív „zákonom stanoveného postupu“, obsiahnutý v čl. 46 ods. 1 ústavy, v dôsledku čoho jeho rozhodnutím došlo k porušeniu práva sťažovateľa na súdnu ochranu (rovnako tak práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a v dôsledku uvedených porušení aj porušenie čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu).

21. S ohľadom na to, že krajský súd svojím rozhodnutím porušil označené práva, ústavný súd napadnuté rozhodnutie krajského súdu v namietanom rozsahu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie [§ 56 ods. 1, 2 a 3 písm. b)] zákona o ústavnom súde.

22. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. J. M. Právna zástupkyňa sťažovateľov si uplatnila ich náhradu v sume 476,59 €, ktorá neprevyšuje ich celkové náklady, preto z nej ústavný súd vychádzal. Vyčíslená úhrada vychádza z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov: prevzatie vecí a podanie sťažnosti v roku 2008 – § 11 ods. 2, t. j. 105,36 € (3 174,00 Sk) x 2, t. j. 210,72 € a režijný paušál – § 16 ods. 3, t. j. 6,30 € (190 Sk) x 2, t. j. 12,61 €. Trovy konania odporcu v 1. rade predstavujú sumu 210,72 € + 19 % DPH (40,04 €) + režijný paušál 12,61 €, spolu sumu 263,37 €. Trovy konania odporcu v 2. rade predstavujú

sumu 210,72 € + 40,04 € DPH, spolu 250,76 € - 20 %, t. j. 200,61 € + režijný paušál 12,61 €, spolu 213,22 €, teda spolu 476,59 €, ktorú krajský súd uhradí na účet právnej zástupkyne sťažovateľov v lehote dvoch mesiacov od doručenia nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2009